

augustini ja murrah inglise vägedest läbi ja ühendab oma wäe Transwaali vägedega.

Nõnda sai president Stein presidendi Krügeriga lofsu, kus nad sõjanduu peavad. 1. septembril kuulutab Roberti ja Transwaali Inglise afumaals; kuid sõda wõltab edasi.

Boeride kindral Dewet, eht „Must Kristjan“ teeb inglise pealitsute elu Lõuna-Ahwrikas üsna hapuks, ja on kui wai inglaste külje sees. Ta on oma terge wäesalgaga igalpool, ja siiski ei saa inglased teda tabada.

11. septembril taganeb president Krüger ära Portugali pinnale ja sõidab 6 tunni peale puhkama. Shall Burger astub tema asemele. President Krüger Lorenzo-Markest linnas. Boerid taganewad ära põhja poole mägedesse, inglased taga järele.

2. oktoobril wõitlewad boerid juba jälle Natalis ja inglased laotawad palju mehi.

6. oktoobril on Buller sunnitud lõuna poole ära taganema. Ka teistes paikades hakkawad inglased boeride eest taganema. Roberts ahwardab, meelitab, laastab, pakub raha boeride ülematele, ahwardab jälle, laastab uueste, põletab meeletult, kuid boerid ei pane oma riistu ei mingi hinna eest maha, wabadus on nende ülem hüüs (warandus), mille eest nad wiimseni weretilgani töotawad wõidelda. 11. oktoobril, aast pärast sõja hakku, hakkawad boerid uuesti wõitma ja inglased taganewad enamaste igalpool nende eest. Kindral Buller sõidab ära Inglismaale.

President Paul Krüger sõidab Hollandi sõjalaewa „Gelderbandi“ peal Giroopasse suurriikide poolt abi pa-

luma Inglismaa wägiwalla wastu. Weerand miljon soldatid lõige parema kindralite juhatusel on Inglismaa ühe aasta jooksul Lõuna-Ahwrikasse wälja läkitanud, et boeride wabariiksid ära laotada, kuid tänini pole see neil veel mitte lorda läinud. Boerid on selles sõjas maailmale ilmutanud oma hiiglasjuudu ja näitanud inglaste nõrku. Kuidas see suur wabadusewõitlus veel lõpeb, seda teab üksi Sumal. — —

„Oh ära liitle, „Ilmarit“,
Et wõitmata so oda, piit:
Sind pelsab boeri talumees,
Et oled püsti häda sees.
Waat', siin on wabaduse jõuud
Ja nägemata waimu nõuud.

Kül walitsed ja mered, maad,
So wõimu ilmad tardawad,
Kuid wabadus ei tardu sind,
Tal terakest ja rauast rind:
Ei õigus lofsu ilma sees,
Ei lofsu Briti trooni sees. —

Oh boeri rahwas, wõitle ja,
Sull' õnne soowib ilmamaa.
Sa seisad maa ja rahwa eest
Ja lähed läbi tulest, weest —
Sa wõitled oma rahwa ra'al,
Wõid surra wabal isamaal.“

14. aprillil j. a. algas Pariisi maailma näitus keiser Nikolai II. uulitsa ja keiser Aleksander III.